EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 19. 9. 2023
COM(2023) 546 final

2023/0331 (NLE)

Návrh

VYKONÁVACIE ROZHODNUTIE RADY,

ktorým sa predlžuje dočasná ochrana zavedená vykonávacím rozhodnutím (EÚ) 2022/382

DÔVODOVÁ SPRÁVA

1. KONTEXT NÁVRHU

• Dôvody a ciele návrhu

Počas prvých týždňov ruskej rozsiahlej invázie na Ukrajinu bol zaznamenaný najvyšší počet, t. j. približne 200 000 vstupov do Únie denne. Vzhľadom na rozsah a intenzitu hromadného prílevu Komisia navrhla Rade uplatniť smernicu Rady 2001/55/ES z 20. júla 2001 (ďalej len „smernica o dočasnej ochrane“), ktorú považuje za najvhodnejší nástroj EÚ na riešenie tejto situácie, keďže poskytuje primeranú úroveň ochrany dotknutým osobám a zároveň zabezpečuje, aby azylové systémy členských štátov neboli preťažené značným počtom osôb utekajúcich pred vojnou na Ukrajine.

Rada 4. marca 2022 prijala vykonávacie rozhodnutie 2022/382[1] a aktivovala smernicu o dočasnej ochrane pre určité kategórie[2] osôb vysídlených 24. februára 2022 alebo neskôr v dôsledku vojenskej invázie ruských ozbrojených síl, ktorá sa v uvedený deň začala. Podľa článku 4 ods. 1 smernice o dočasnej ochrane je počiatočná dĺžka trvania dočasnej ochrany jeden rok, ktorú možno automaticky predlžovať o šesť mesiacov, najdlhšie o jeden rok. Dočasná ochrana sa automaticky predĺžila o jeden rok a v súčasnosti sa uplatňuje do 3. marca 2024.

Cieľom tohto návrhu je predĺžiť dočasnú ochranu zavedenú vykonávacím rozhodnutím Rady 2022/382 o ďalšie obdobie jedného roka. To bude mať za následok pokračovanie dočasnej ochrany kategórií osôb uvedených vo vykonávacom rozhodnutí Rady 2022/382 v období od 4. marca 2024 do 3. marca 2025[3].

Cieľom smernice o dočasnej ochrane je stanoviť minimálne štandardy pre poskytovanie dočasnej ochrany v prípade hromadného prílevu vysídlených osôb z tretích krajín, ktoré sa nemôžu vrátiť do svojej krajiny pôvodu, a podporovať rovnováhu úsilia medzi členskými štátmi pri prijímaní a znášaní dôsledkov prijatia takýchto osôb. Aktivácia smernice o dočasnej ochrane umožňuje vysídleným osobám utekajúcim pred ruskou inváziou na Ukrajinu využívať súbor harmonizovaných práv v celej Únii vrátane práva na pobyt, možnosti zamestnať sa alebo vykonávať samostatnú zárobkovú činnosť, prístupu k vhodnému ubytovaniu, prístupu k vzdelávaniu pre osoby mladšie ako 18 rokov, potrebnej pomoci, pokiaľ ide o sociálnu starostlivosť, lekárskej alebo inej pomoci a prostriedkov na živobytie a poručníctva pre maloleté osoby bez sprievodu.

Takisto slúži dôležitému účelu, ktorým je zmiernenie rizika, že by azylové systémy neboli schopné spracovať prílev osôb tak, aby to nepriaznivo neovplyvňovalo ich efektívne fungovanie. Okamžitý prístup k právam udeleným v rámci dočasnej ochrany umožnil

---

[1] Vykonávacie rozhodnutie Rady (EÚ) 2022/382 zo 4. marca 2022, ktorým sa konštatuje skutočnosť, že došlo k hromadnému prílevu vysídlených osôb z Ukrajiny v zmysle článku 5 smernice 2001/55/ES, a zavádza sa dočasná ochrana.

[2] V článku 2 vykonávacieho rozhodnutia Rady 2022/382 sa stanovuje, že dočasná ochrana sa vzťahuje na a) ukrajinských štátnych príslušníkov s pobytom na Ukrajine pred 24. februárom 2022; b) osoby bez štátnej príslušnosti a štátnych príslušníkov tretích krajín iných ako Ukrajina, na ktorých sa vzťahovala medzinárodná ochrana alebo rovnocenná vnútroštátna ochrana na Ukrajine pred 24. februárom 2022; a c) rodinných príslušníkov osôb uvedených v písmenách a) a b). Členské štáty uplatňujú toto rozhodnutie alebo primeranú ochranu podľa svojho vnútroštátneho práva, pokiaľ ide o osoby bez štátnej príslušnosti a štátnych príslušníkov tretích krajín iných ako Ukrajina, ktorí môžu preukázať, že pred 24. februárom 2022 mali na Ukrajine oprávnený pobyt na základe platného povolenia na trvalý pobyt vydaného v súlade s ukrajinským právom, a ktorí sa nemôžu za bezpečných a stabilných podmienok vrátiť do svojej krajiny alebo regiónu pôvodu.

[3] Ú. v. EÚ L 71, 4.3.2022, s. 1.

členským štátom obmedziť formálne náležitosti na minimum, a tak mohli na naliehavosť situácie rýchlejšie reagovať. Určujúcou črtou reakcie EÚ na ruskú agresiu voči Ukrajine a dôkazom jednoty Únie je solidarita. Členské štáty predovšetkým vyhlásili, že sú ochotné upustiť od uplatňovania článku 11 smernice o dočasnej ochrane, a tým uľahčiť osobám požívajúcim dočasnú ochranu v jednom členskom štáte možnosť presťahovať sa do iných členských štátov, aby tam požívali dočasnú ochranu.

Bezprostredne po aktivácii smernice o dočasnej ochrane bolo nevyhnutné zriadiť platformu *ad hoc*, ktorá by členským štátom umožnila vymieňať si informácie o osobách registrovaných ako osoby požívajúce dočasnú ochranu v súlade s článkami 10 a 27 smernice. Komisia platformu na registráciu dočasnej ochrany zriadila iba za šesť týždňov a táto platforma funguje od 31. mája 2022. Účelom platformy je umožniť stranám vymieňať si informácie s cieľom zabezpečiť, aby osoby požívajúce dočasnú ochranu alebo primeranú ochranu podľa vnútroštátneho práva mohli účinne využívať svoje práva vo všetkých členských štátoch, a zároveň obmedziť možné zneužívanie, a to najmä tým, že sa členským štátom umožní odhaľovať duplicitné registrácie. Platforma bude pokračovať vo svojej činnosti, kým je zavedená dočasná ochrana a v tomto návrhu na predĺženie dočasnej ochrany sa nevyžaduje žiadna zmena jej fungovania.

V porovnaní so 4,1 milióna registrácií na účely dočasnej ochrany vysídlených osôb utekajúcich z Ukrajiny podali od začiatku ruskej útočnej vojny ukrajinskí štátni príslušníci v členských štátoch EÚ, Nórsku a vo Švajčiarsku len približne 39 560 žiadostí o medzinárodnú ochranu, z ktorých väčšina bola podaná počas prvých niekoľkých týždňov po ruskej rozsiahlej invázii na Ukrajinu, pričom podľa počiatočného odhadu by tak potenciálne mohlo urobiť 1,2 až 3,2 milióna osôb. Obmedzený počet žiadostí o medzinárodnú ochranu ukazuje, že dočasná ochrana splnila svoj účel a okrem iného zabraňuje preťaženiu azylových systémov členských štátov.

Podľa článku 4 ods. 2 smernice o dočasnej ochrane môže Rada na návrh Komisie predĺžiť dočasnú ochranu až o jeden rok, ak dôvody na dočasnú ochranu pretrvávajú. Komisia vo svojom oznámení o roku dočasnej ochrany oznámila, že je pripravená v prípade potreby predložiť návrh na predĺženie[4].

V súčasnosti v EÚ požíva dočasnú ochranu približne 4,1 milióna osôb vysídlených z Ukrajiny, z ktorých takmer jednu pätinu predstavujú ukrajinské deti, pričom najvyšší počet vysídlených osôb sa nachádza v Nemecku, Poľsku a Česku (približne 1 milión v Nemecku aj Poľsku, viac ako pol milióna v Česku). Od aktivácie smernice o dočasnej ochrane členské štáty, najmä tie, ktoré sú hromadným vysídľovaním osôb najviac postihnuté, naďalej prejavujú vysokú úroveň solidarity, a to nielen tým, že prijímajú osoby, ale takisto vyvíjajú konkrétne úsilie na uľahčenie ich začlenenia do hostiteľskej spoločnosti a podporujú ich sebestačnosť. Tieto osoby sa na Ukrajinu nemôžu vrátiť, keďže situácia v krajine ešte neprispieva k tomu, aby sa mohli vrátiť za bezpečných a trvalých podmienok.

Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) v skutočnosti odhaduje, že k 25. máju 2023 je v rámci Ukrajiny vnútorne vysídlených 5,1 milióna osôb[5]. Viac ako polovica všetkých vnútorne vysídlených osôb uviedla, že sú vysídlené jeden rok alebo dlhšie. Vysoký komisár Organizácie Spojených národov pre utečencov odhaduje, že k júnu 2023 je v rámci Ukrajiny rovnaký počet vysídlených osôb a že viac ako 17 miliónov osôb v krajine potrebuje naliehavú

[4] Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade s názvom Dočasná ochrana pre ľudí, ktorí utekajú pred ruskou útočnou vojnou proti Ukrajine: rok od vypuknutia vojny [COM(2023) 140 final, 8.3.2023].

[5] *Ukraine Internal Displacement Report, general population survey* (Správa o vnútornom vysídľovaní na Ukrajine, prieskum celkovej populácie), jún 2023

humanitárnu pomoc[6]. Vysoký komisár Organizácie Spojených národov pre utečencov v júni 2023 vzhľadom na situáciu v krajine v tom čase zopakoval svoju pozíciu[7] k návratom na Ukrajinu vyjadrenú v marci 2022, v ktorej štáty vyzval, aby násilne nenavracali ukrajinských štátnych príslušníkov a osoby, ktoré mali predtým obvyklý pobyt na Ukrajine, vrátane tých, ktorých žiadosti o azyl boli zamietnuté.

Okrem toho sa počet týždenných registrácií v súlade s článkom 10 smernice Rady 2001/55/ES, pokiaľ ide o osoby požívajúce dočasnú ochranu, znížil po prvých mesiacoch ruskej útočnej vojny zo 60 000 registrácií týždenne v júni 2022 na približne v priemere 20 000 nových registrácií týždenne v marci 2023 a naďalej neustále klesal. Celkový počet registrácií osôb požívajúcich dočasnú ochranu zostal preto stabilný na úrovni približne 4,1 milióna, pričom sa len málo osôb natrvalo vrátilo späť na Ukrajinu. Z vývoja vyplýva, že situácia na Ukrajine je v dôsledku ruskej útočnej vojny naďalej nestabilná na celom ukrajinskom území. V mnohých oblastiach pokračujú ťažké boje a útoky na civilné obyvateľstvo a infraštruktúru a riziko eskalácie pretrváva. To by spolu so zložitou humanitárnou situáciou na Ukrajine navyše mohlo viesť k náhlemu a ďalšiemu nárastu príchodov do Únie, ktoré by mohli dosiahnuť úroveň hromadného prílevu.

Súčasná neistota a nestabilita na Ukrajine ukazujú, že sa pre osoby požívajúce dočasnú ochranu, ktoré sa v súčasnosti nachádzajú v členských štátoch EÚ, nečrtá žiadne riešenie. Tieto osoby je stále potrebné chrániť v rámci Únie. Rovnako pretrváva riziko, ktoré by mohlo ohroziť efektívne fungovanie vnútroštátnych azylových systémov, ak by v blízkom čase zanikla dočasná ochrana a všetky tieto osoby by naraz požiadali o medzinárodnú ochranu.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa Komisia domnieva, že dôvody dočasnej ochrany pretrvávajú, a preto by sa dočasná ochrana mala predĺžiť ako nevyhnutná a primeraná reakcia na súčasnú situáciu. Predĺženie, a to o ďalší rok, t. j. na obdobie od 4. marca 2024 do 3. marca 2025, by sa v súlade s článkom 4 ods. 2 smernice o dočasnej ochrane malo prijať čo najskôr. Cieľom je zabezpečiť, aby sa osobám vysídleným z Ukrajiny a nachádzajúcim sa v členských štátoch EÚ za súčasných okolností poskytla čo najväčšia stabilita a vyhliadky. Okrem toho by členské štáty mali mať možnosť včas podniknúť potrebné administratívne a právne kroky (ako je obnovenie povolení na pobyt) s cieľom pripraviť sa na predĺženie dočasnej ochrany. Takisto je potrebná jasnosť a istota, aby orgány členských štátov mohli účinne plánovať a poskytovať dočasnú ochranu.

- **Súlad s existujúcimi ustanoveniami v tejto oblasti politiky**

Tento návrh je plne v súlade s *acquis* EÚ v oblasti azylu, keďže smernica o dočasnej ochrane je neoddeliteľnou súčasťou spoločného európskeho azylového systému a predpokladá sa, že bude čeliť mimoriadnej situácii hromadného prílevu vysídlených osôb, ako je to v súčasnosti v dôsledku ruskej rozsiahlej inváze na Ukrajinu. Je tiež plne v súlade s cieľom Európskej únie vytvoriť priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti otvorený pre tých, ktorí sú okolnosťami donútení oprávnene hľadať ochranu v Únii.

Prvky návrhu sú takisto v súlade s paktom o migrácii a azyle zo septembra 2020 a sprievodnými legislatívnymi návrhmi. Smernica o dočasnej ochrane sa osvedčila ako základný nástroj na zabezpečenie okamžitej ochrany v EÚ a v tejto fáze je naďalej najvhodnejším nástrojom na riešenie vysídľovania spôsobeného ruskou útočnou vojnou proti Ukrajine. Na jednej strane umožňuje, aby azylové systémy členských štátov neboli preťažené žiadosťami o medzinárodnú ochranu, a na druhej strane stanovuje harmonizovaný súbor práv

6 *Ukraine emergency* (Núdzová situácia na Ukrajine) | UNHCR

7 *UNHCR position on voluntary return to Ukraine* (Pozícia UNHCR k dobrovoľnému návratu na Ukrajinu), jún 2023

pre osoby vysídlené v celej Únii, ktorým sa zabezpečuje primeraná ochrana. Okrem toho súčasné *acquis* v oblasti legálnej migrácie vylučuje osoby požívajúce dočasnú ochranu zo svojej pôsobnosti. Komisia vo svojom oznámení o roku dočasnej ochrany usúdila, že smernica o dočasnej ochrane[8] by mala zostať súčasťou súboru nástrojov, ktorý má Európska únia k dispozícii aj v budúcnosti.

- **Súlad s ostatnými politikami Únie**

Tento návrh je plne v súlade s potrebou umožniť členským štátom, aby prípadné žiadosti o medzinárodnú ochranu vybavovali riadnym spôsobom bez toho, aby sa ich azylové systémy preťažili, a naďalej poskytovať potrebné opatrenia pre prípad hromadného prílevu vysídlených osôb z Ukrajiny, ktoré by zabránili preťaženiu azylových systémov členských štátov. Je tiež v súlade s vonkajšou činnosťou Únie. Tento návrh je takisto v súlade s reštriktívnymi opatreniami EÚ a inými opatreniami. Tento návrh je súčasťou komplexného súboru opatrení, ktorými EÚ reaguje na ruskú útočnú vojnu proti Ukrajine.

2. PRÁVNY ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

- **Právny základ**

Právnym základom návrhu je článok 4 ods. 2 smernice Rady 2001/55/ES z 20. júla 2001 o minimálnych štandardoch na poskytovanie dočasnej ochrany v prípade hromadného prílevu vysídlených osôb, berúc do úvahy, že dôvody dočasnej ochrany pretrvávajú. To umožňuje prijať opatrenia, ktoré podporujú rovnováhu úsilia medzi členskými štátmi pri prijímaní takýchto osôb a znášaní z toho vyplývajúcich dôsledkov.

- **Subsidiarita (v prípade inej ako výlučnej právomoci)**

Hlava V ZFEÚ pod názvom Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti prenáša určité právomoci v týchto záležitostiach na Európsku úniu. Tieto právomoci sa musia vykonávať v súlade s článkom 5 Zmluvy o Európskej únii, teda len vtedy a do tej miery, pokiaľ ciele zamýšľané touto činnosťou nemôžu uspokojivo dosiahnuť samotné členské štáty, ale z dôvodov rozsahu alebo účinkov navrhovanej činnosti ich možno lepšie dosiahnuť na úrovni Európskej únie.

Situácia na Ukrajine v dôsledku ruskej útočnej vojny má vplyv na EÚ ako celok. Európska únia na ňu reagovala bezprecedentne a jednotne. Z toho vyplýva, že si to stále vyžaduje riešenia na úrovni EÚ a podporu zo strany EÚ, ako aj silnú koordináciu na úrovni EÚ, keďže je neustále potrebné, aby všetky členské štáty spoločne účinne reagovali na situáciu a aby zabezpečili uplatňovanie rovnakých štandardov a harmonizovaného súboru práv v celej Únii pre 4,1 milióna osôb, ktoré sa v súčasnosti nachádzajú v Únii, a v prípade nového (hromadného) prílevu vysídlených osôb z dôvodu pretrvávajúcej nestability. Je zrejmé, že opatreniami, ktoré prijímajú jednotlivé členské štáty, nemožno uspokojivo naplniť potrebu spoločného prístupu EÚ k tomu, čo jednoznačne predstavuje problém spoločný pre celú EÚ.

Takýto spoločný prístup nie je možné uspokojivo dosiahnuť jednotlivo na úrovni členských štátov, vzhľadom na rozsah a účinky navrhovaného vykonávacieho rozhodnutia Rady ho možno lepšie dosiahnuť a koordinovať na úrovni Únie, ako takisto uviedli samotné členské štáty. Únia preto musí konať a môže prijať opatrenia v súlade so zásadou subsidiarity podľa článku 5 ods. 3 Zmluvy o Európskej únii.

[8] OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE Dočasná ochrana pre ľudí, ktorí utekajú pred ruskou útočnou vojnou proti Ukrajine: rok od vypuknutia vojny

- **Proporcionalita**

V súlade so zásadou proporcionality stanovenou v článku 5 ods. 4 Zmluvy o Európskej únii sa v navrhovanom vykonávacom rozhodnutí Rady stanovuje predĺženie dočasnej ochrany na obmedzené obdobie, t. j. o jeden rok pre konkrétnu skupinu osôb, na ktorú sa už vzťahuje.

Navrhované opatrenie sa obmedzuje na to, čo je nevyhnutné vzhľadom na rozsah a závažnosť situácie na Ukrajine, v dôsledku čoho sa približne 4,1 milióna vysídlených osôb, ktoré sa v súčasnosti nachádzajú v členských štátoch EÚ, nemôže vrátiť na Ukrajinu za bezpečných a trvalých podmienok. Toto predĺženie navyše predstavuje aj primeranú reakciu vzhľadom na súčasnú situáciu, keďže dočasná ochrana zabezpečila, aby azylový systém členských štátov nebol preťažený kvôli značnému počtu osôb utekajúcich do členských štátov EÚ.

- **Výber nástroja**

V článku 4 ods. 2 smernice o dočasnej ochrane sa vyžaduje, aby sa vykonávacím rozhodnutím Rady predĺžila dočasná ochrana až o jeden rok, ak dôvody na dočasnú ochranu pretrvávajú.

3. VÝSLEDKY HODNOTENÍ *EX POST*, KONZULTÁCIÍ SO ZAINTERESOVANÝMI STRANAMI A POSÚDENÍ VPLYVU

- **Tvorba politík založená na faktoch**

Bezprostredne po aktivácii smernice o dočasnej ochrane Komisia zriadila sieť EÚ pre koncepciu pripravenosti a krízového riadenia v oblasti migrácie so zameraním na Ukrajinu, ktorá poskytuje spoločné situačné povedomie o migračných dôsledkoch ruskej rozsiahlej invázie na Ukrajinu a pripravenosti EÚ a členských štátov. Okrem toho platforma solidarity „Ukrajina“ zabezpečuje koordinovanú reakciu na krízu a okrem iného poskytuje rámec pre pravidelné výmeny a zvýšenie celkovej pripravenosti na úrovni EÚ. Na oboch fórach sa zhromažďovali informácie a údaje o súčasnej situácii a o pohybe osôb. Platforma na registráciu dočasnej ochrany okrem toho umožnila zúčastneným členským štátom vymieňať si informácie o osobách požívajúcich dočasnú ochranu a primeranú ochranu, ktorá je k dispozícii podľa vnútroštátneho práva, a zároveň odhaľovať duplicitné registrácie v rámci toho istého členského štátu a medzi členskými štátmi EÚ.

Situáciu na Ukrajine navyše pravidelne posudzuje Európska komisia, ďalšie inštitúcie, ako je Svetová banka a Organizácia Spojených národov, ako aj ukrajinská vláda. Svetová banka uverejňuje správy o rýchlom posúdení škôd a potrieb Ukrajiny[9].

Od vypuknutia vojny Medzinárodná organizácia pre migráciu pracuje na tom, aby poskytla lepšie pochopenie situácie vysídlených osôb a aby sledovala vnútorné vysídľovanie na Ukrajine a toky mobility a okrem toho prostredníctvom prieskumov monitoruje zámery osôb utekajúcich pred vojnou a osoby prekračujúce hranice späť na Ukrajinu. UNHCR pravidelne uverejňuje informácie o zámeroch a perspektívach (aj vnútorne) vysídlených osôb z Ukrajiny. Z prieskumov a dokumentov uvedených medzinárodných organizácií vyplýva, že súčasná situácia je stále nestabilná a neistá, a preto neumožňuje návrat za bezpečných a trvalých podmienok. Odhad osôb žiadajúcich o ochranu poskytnutý v čase aktivácie smernice o dočasnej ochrane (marec 2022) naznačoval, že polovicu vysídlených osôb pravdepodobne absorbujú významné existujúce siete diaspór v celej EÚ, a to najmä, avšak nielen v „tradičných“ cieľových krajinách (Poľsko, Česká republika, Nemecko, Taliansko a Španielsko). Z doteraz zaznamenaných registrácií na účely dočasnej ochrany vyplýva, že

[9] *Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment* (Rýchle posúdenie škôd a potrieb Ukrajiny), február 2022 – február 2023

tento odhad sa potvrdil. Ku koncu roka 2022 bola takmer polovica z celkového počtu osôb požívajúcich dočasnú ochranu (3,8 milióna) prijatá v Nemecku a Poľsku, po ktorých nasleduje Česko, Taliansko a Španielsko. UNHCR odhaduje, že k júnu 2023 je celosvetovo zaznamenaných 6,3 milióna osôb utekajúcich z Ukrajiny[10].

- **Konzultácie so zainteresovanými stranami, získavanie a využívanie expertízy**

Na účely zhromaždenia informácií založených na dôkazoch Komisia prostredníctvom siete pre pripravenosť a krízové riadenie v oblasti migrácie a platformy solidarity pravidelne konzultovala s orgánmi členských štátov, Európskou službou pre vonkajšiu činnosť a príslušnými agentúrami EÚ, ukrajinskými orgánmi a medzinárodnými organizáciami, pričom udržiavala výmeny s mimovládnymi organizáciami a organizáciami občianskej spoločnosti.

Komisia v rámci platformy solidarity viedla konkrétne diskusie o predĺžení dočasnej ochrany. Na tomto fóre a v rámci integrovanej politickej reakcie na krízu (IPCR) členské štáty jednomyseľne vyjadrili potrebu predĺžiť dočasnú ochranu o ďalší rok, aby bola zachovaná spoločná európska reakcia, aby boli osobám požívajúcim dočasnú ochranu poskytnuté jasné informácie a aby mohli členské štáty vykonať potrebné administratívne a právne opatrenia na vnútroštátnej úrovni (napríklad obnovenie povolení na pobyt). Zároveň sa uskutočňovali pravidelné kontakty s ukrajinskými orgánmi s cieľom zhromaždiť informácie o situácii na mieste. V júli 2023 boli členské štáty konzultované v strategickom výbore pre prisťahovalectvo, hranice a azyl (SCIFA), kde zdôraznili potrebu predĺženia dočasnej ochrany. Okrem toho v súlade s článkom 3 smernice o dočasnej ochrane Komisia konkrétne konzultovala s Vysokým komisárom Organizácie Spojených národov pre utečencov, ktorý situáciu posudzoval a poskytol relevantné informácie a vykonával prieskumy o zámeroch vysídlených osôb. UNHCR nedávno uverejnil pozičný dokument, v ktorom zdôraznil, že nedobrovoľné návraty na Ukrajinu by sa nemali vykonávať. V máji 2023 uverejnilo 59 organizácií občianskej spoločnosti pod vedením Európskej rady pre utečencov a exulantov (ECRE) spoločné vyhlásenie, v ktorom vyzvalo Európsku komisiu, aby urýchlene pripravila návrh vykonávacieho rozhodnutia Rady o predĺžení dočasnej ochrany do marca 2025.

- **Základné práva**

Tento návrh rešpektuje základné práva a dodržiava zásady, ktoré sú uznané najmä v Charte základných práv Európskej únie, ako aj záväzky vyplývajúce z medzinárodného práva vrátane Ženevského dohovoru z 28. júla 1951 o právnom postavení utečencov v znení Newyorského protokolu z 31. januára 1967.

4. VPLYV NA ROZPOČET

Od začiatku ruskej útočnej vojny proti Ukrajine boli potreby financovania spojené s uplatňovaním smernice o dočasnej ochrane zahrnuté do rozpočtu existujúcich nástrojov financovania EÚ v rokoch 2014 – 2020 a 2021 – 2027, najmä v rámci politiky súdržnosti.

Od marca 2022 boli pravidlá, ktorými sa riadi politika súdržnosti, niekoľkokrát revidované prostredníctvom balíka Kohéznych opatrení na podporu utečencov v Európe (CARE), aby mohli členské štáty prerozdeliť nevyužité finančné prostriedky z balíka na roky 2014 – 2020 vo výške až 17 miliárd EUR a poskytnúť dodatočnú likviditu aj z nového balíka na roky 2021 – 2027. Balíkom CARE sa zvýšila flexibilita existujúcich pravidiel; poskytla sa ním dodatočná likvidita vo výške 13,6 miliardy EUR na financovanie naliehavých potrieb a zjednodušené podávanie správ pre riadiace orgány. V rámci fondov pre vnútorné záležitosti

[10] *Ukraine emergency* (Núdzová situácia na Ukrajine) | UNHCR

sa obdobie vykonávania troch fondov (t. j. AMIF, ISF Hranice a víza a ISF polícia) v marci 2022 predĺžilo o jeden rok. Členským štátom to umožnilo získať prístup k dostupným nevyužitým finančným prostriedkom a rýchlo ich presmerovať v rámci existujúcich programov na naliehavé potreby v oblasti migrácie a riadenia hraníc v dôsledku veľkého počtu osôb utekajúcich pred vojnou. Okrem toho rozpočtový orgán schválil cielené zvýšenie o 152 miliónov EUR, ktoré sa použilo ako súčasť balíka núdzovej pomoci vo výške 400 miliónov EUR na podporu najviac postihnutých členských štátov s potrebami prvého prijatia spojenými s vysokým prílevom vysídlených osôb z Ukrajiny. Komisia napokon vo svojej revízii viacročného finančného rámca (VFR) v polovici trvania z 20. júna 2023 navrhla zvýšiť zdroje pre okruh 4 o 2 miliardy EUR na roky 2025 – 2027. Tieto dodatočné zdroje sú potrebné na podporu vykonávania paktu o migrácii a azyle členskými štátmi, na pokračovanie štrukturálnej podpory pre členské štáty s vonkajšími hranicami, ktoré čelia mimoriadnemu tlaku, a na zachovanie účinnej a rýchlej reakcie na krízové a núdzové situácie. Mohli by sa použiť aj na riešenie mnohých priorít v oblasti azylu, migrácie a riadenia hraníc vrátane prijímania osôb požívajúcich dočasnú ochranu.

5. ĎALŠIE PRVKY

- **Podrobné vysvetlenie konkrétnych ustanovení návrhu**

V článku 1 sa stanovuje predĺženie dočasnej ochrany o jeden rok (od 4. marca 2024 do 3. marca 2025) pre vysídlené osoby uvedené v článku 2 vykonávacieho rozhodnutia Rady 2022/382.

V článku 2 sa stanovuje dátum, od ktorého by sa vykonávacie rozhodnutie Rady malo uplatňovať, t. j. 4. marec 2024.

2023/0331 (NLE)

Návrh

VYKONÁVACIE ROZHODNUTIE RADY,

ktorým sa predlžuje dočasná ochrana zavedená vykonávacím rozhodnutím (EÚ) 2022/382

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie,

so zreteľom na smernicu Rady 2001/55/ES z 20. júla 2001 o minimálnych štandardoch na poskytovanie dočasnej ochrany v prípade hromadného prílevu vysídlených osôb a o opatreniach na podporu rovnováhy úsilia medzi členskými štátmi pri prijímaní takýchto osôb a znášaní z toho vyplývajúcich dôsledkov[11], a najmä na jej článok 4 ods. 2,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

keďže:

(1) V smernici 2001/55/ES sa stanovujú minimálne štandardy pre poskytovanie dočasnej ochrany v prípade hromadného prílevu vysídlených osôb z tretích krajín, ktoré sa nemôžu vrátiť do svojej krajiny pôvodu, a podporuje sa rovnováha úsilia medzi členskými štátmi pri prijímaní a znášaní dôsledkov prijatia takýchto osôb.

(2) Dňa 4. marca 2022 Rada prijala vykonávacie rozhodnutie (EÚ) 2022/382[12], ktorým sa konštatuje skutočnosť, že došlo k hromadnému prílevu vysídlených osôb z Ukrajiny v zmysle článku 5 smernice 2001/55/ES, a zavádza sa dočasná ochrana.

(3) V súlade s článkom 4 ods. 1 smernice 2001/55/ES sa dočasná ochrana najprv uplatňovala na počiatočné obdobie jedného roka, a to do 3. marca 2023, a potom sa automaticky predĺžila o ďalší rok do 3. marca 2024.

(4) V súvislosti s jej aktiváciou sa členské štáty dohodli, že nebudú uplatňovať článok 11 smernice 2001/55/ES vo vzťahu k osobám požívajúcim dočasnú ochranu v danom členskom štáte v súlade s vykonávacím rozhodnutím Rady, ktoré sa bez povolenia presunú do iného členského štátu, pokiaľ sa členské štáty dvojstranne nedohodnú inak.

(5) V Únii sa v súčasnosti poskytuje dočasná ochrana približne 4,1 milióna vysídlených osôb. Situácia na Ukrajine neumožňuje ich návrat na Ukrajinu za bezpečných a stabilných podmienok. Medzinárodná organizácia pre migráciu odhaduje, že k 25. máju 2023 je v rámci Ukrajiny vnútorne vysídlených 5,1 milióna ľudí. Viac ako polovica všetkých vnútorne vysídlených osôb uviedla, že boli vysídlené jeden rok alebo dlhšie. Podľa odhadov vysokého komisára OSN je v rámci Ukrajiny vysídlených viac ako 5 miliónov ľudí a viac ako 17 miliónov ľudí potrebuje naliehavú humanitárnu pomoc. Vzhľadom na súčasnú situáciu na Ukrajine Vysoký komisár OSN pre

[11] Ú. v. ES L 212, 7.8.2001, s. 12.

[12] Vykonávacie rozhodnutie Rady (EÚ) 2022/382 zo 4. marca 2022, ktorým sa konštatuje skutočnosť, že došlo k hromadnému prílevu vysídlených osôb z Ukrajiny v zmysle článku 5 smernice 2001/55/ES, a zavádza sa dočasná ochrana (Ú. v. EÚ L 71, 4.3.2022, s. 1).

utečencov v júni 2023 zopakoval svoje predchádzajúce stanovisko k návratom na Ukrajinu, v ktorom vyzval štáty, aby nútene nenavracali štátnych príslušníkov Ukrajiny a osoby, ktoré mali v minulosti obvyklý pobyt na Ukrajine, vrátane tých, ktorých žiadosti o azyl boli zamietnuté.

(6) Celkový počet registrácií osôb požívajúcich dočasnú ochranu zostal stabilný na úrovni približne 4,1 milióna, pričom len málo osôb ohlásilo svoj trvalý návrat domov na Ukrajinu. Okrem toho naďalej existuje riziko budúceho hromadného prílevu a vysídľovania väčšieho počtu osôb utekajúcich z Ukrajiny do EÚ v dôsledku nestabilnej a neistej situácie na Ukrajine spôsobenej nepriateľskými akciami Ruska. V mnohých oblastiach pokračujú ťažké boje. Pretrváva riziko eskalácie. V kombinácii so zložitou humanitárnou situáciou na Ukrajine by to mohlo okrem toho viesť k náhlemu a ďalšiemu zvýšeniu počtu príchodov do Únie, ktoré by mohli dosiahnuť úroveň hromadného prílevu. Zároveň pretrváva riziko, ktoré by mohlo ohroziť efektívne fungovanie vnútroštátnych azylových systémov, ak by v blízkom čase zanikla dočasná ochrana a všetky tieto osoby by naraz požiadali o medzinárodnú ochranu.

(7) Vzhľadom na to, že vysoký počet vysídlených osôb požívajúcich dočasnú ochranu v Únii sa pravdepodobne nezníži, kým bude vojna proti Ukrajine pokračovať, predĺženie dočasnej ochrany je potrebné na riešenie situácie osôb, ktoré v súčasnosti požívajú dočasnú ochranu v Únii alebo budú takúto ochranu potrebovať od 4. marca 2024, keďže sa ním zabezpečuje okamžitá ochrana a prístup k harmonizovanému súboru práv a zároveň sa ním v situácii hromadného prílevu do Únie obmedzujú formality na minimum. Predĺženie dočasnej ochrany takisto pomôže zabezpečiť, aby azylové systémy členských štátov neboli preťažené v dôsledku výrazného zvýšenia počtu žiadostí o medzinárodnú ochranu, ktoré by mohli podať osoby požívajúce dočasnú ochranu do 3. marca 2024, ak by sa dočasná ochrana dovtedy skončila, alebo osoby utekajúce pred vojnou na Ukrajine, ktoré prišli do Únie po uvedenom dátume a pred 4. marcom 2025.

(8) Keďže dôvody dočasnej ochrany pretrvávajú, dočasná ochrana vzťahujúca sa na kategórie vysídlených osôb uvedené vo vykonávacom rozhodnutí (EÚ) 2022/382 by sa mala predĺžiť do 3. marca 2025.

(9) V tomto rozhodnutí sa rešpektujú základné práva a dodržiavajú zásady uznané Chartou základných práv Európskej únie.

(10) V súlade s článkom 4 Protokolu č. 21 o postavení Spojeného kráľovstva a Írska s ohľadom na priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, ktorý je pripojený k Zmluve o Európskej únii a Zmluve o fungovaní Európskej únie, Írsko listom z 11. apríla 2003 oznámilo želanie zúčastniť sa na prijatí a uplatňovaní smernice 2001/55/ES. Írsko je preto týmto rozhodnutím viazané.

(11) V súlade s článkami 1 a 2 Protokolu č. 22 o postavení Dánska, ktorý je pripojený k Zmluve o Európskej únii a Zmluve o fungovaní Európskej únie, sa Dánsko nezúčastňuje na prijatí tohto vykonávacieho rozhodnutia, nie je ním viazané ani nepodlieha jeho uplatňovaniu,

PRIJALA TOTO ROZHODNUTIE:

Článok 1

Dočasná ochrana poskytovaná osobám vysídleným z Ukrajiny uvedená v článku 2 vykonávacieho rozhodnutia Rady (EÚ) 2022/382 sa predlžuje o jeden kalendárny rok od 4. marca 2024.

Článok 2

Toto rozhodnutie nadobúda účinnosť dvadsiatym dňom po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Uplatňuje sa od 4. marca 2024.

V Bruseli

Za Radu
predseda/predsedníčka